

TAG UG/Uwch

0980/51

S15-0980-51

MATHEMATEG – M1
Mecaneg

A.M. DYDD GWENER, 5 Mehefin 2015

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cymerwch g fel 9.8 ms^{-2} .

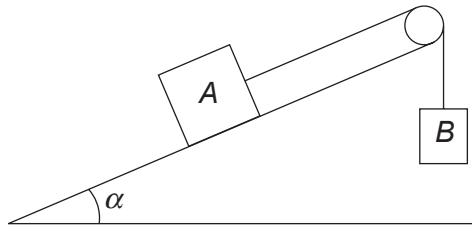
Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mae dyn, mäs M kg, yn sefyll ar lawr lifft sy'n symud i fyny â chyflymiad cyson 0.2 ms^{-2} . Adwaith llawr y lifft ar y dyn yw 680 N . Mäs y lifft yw 1800 kg . Darganfyddwch werth M a'r tensiwn yng nghebl y lifft. [6]
2. Mae'r diagram yn dangos gwrthrych A ar blân garw. Mae'r plân wedi'i oleddu ar ongl α i'r llorwedd, lle mae $\sin \alpha = \frac{5}{13}$. Mae'r gwrthrych A wedi'i gysylltu gan linydd ysgafn anestynadwy yn mynd dros bwli ysgafn llyfn â gwrthrych arall B , sy'n hongian yn rhydd. Masau A a B yw 4 kg a 5 kg , yn ôl eu trefn.

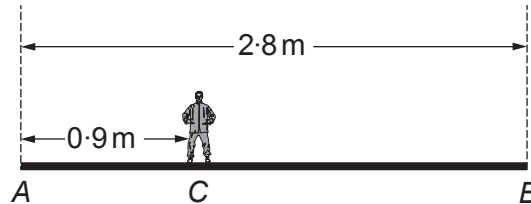

Mae'r system mewn cydbwysedd gydag A ar fin symud i fyny'r plân.

Dangoswch mai'r cyfernod ffrithiant rhwng y gwrthrych A a'r plân yw $\frac{15}{16}$. [8]

3. Mae sffêr A , mäs 3 kg , sy'n symud â buanedd 8 ms^{-1} ar lawr llorweddol llyfn, yn gwrthdaro'n union â sffêr arall B , mäs 5 kg , sy'n symud ar y llawr i'r un cyfeiriad â buanedd 2 ms^{-1} . Y cyfernod adfer rhwng sffêr A a sffêr B , yw $\frac{1}{3}$.
- (a) Darganfyddwch fuanedd A a buanedd B yn syth ar ôl y gwrthdrawiad. [7]
- (b) Cyfrifwch faint yr ergyd y mae A yn ei rhoi ar B . [2]
4. Mae'r plân x - y yn llorweddol ac mae pedwar gronyn, masau 5 kg , 2 kg , 3 kg a 6 kg , yn y pwyntiau $(4, -1)$, $(2, 3)$, $(-2, 5)$ a $(-3, 0)$, yn ôl eu trefn. Darganfyddwch gyfesurynnau craidd mäs y pedwar gronyn. [6]

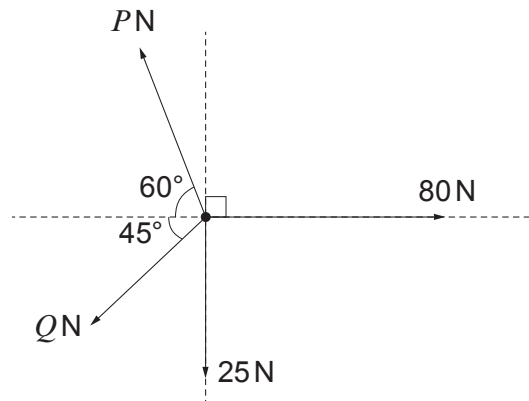
5. Mae'r diagram yn dangos planc AB , màs 15 kg a hyd 2.8 m, wedi'i gynnal mewn cydbwysedd gydag AB yn llorweddol gan ddwy raff fertigol. Mae un rhaff ynghlwm wrth y pen A a'r llall ynghlwm wrth y pen B . Mae dyn, màs 80 kg, yn sefyll ar y planc yn y pwynt C , lle mae $AC = 0.9$ m.

- (a) Gan fodelu'r planc fel rhoden unffurf, darganfyddwch y tensiynau yn y rhaffau sydd ynghlwm wrth ben A a phen B y planc. [7]
- (b) Mae'r planc nawr i'w fodelu fel rhoden **anunffurf**. O wybod bod y tensiwn yn y rhaff sydd ynghlwm wrth A 1.5 gwaith y tensiwn yn y rhaff sydd ynghlwm wrth B , darganfyddwch bellter craidd màs y planc o A . [5]
6. Mae bws yn teithio ar hyd ffordd lorweddol syth. Mae'n gadael arhosfan (*bus stop*) A , gan ddechrau o ddisymudedd, ac mae'n cyflymu ar gyfradd gyson am 10 s nes iddo gyrraedd buanedd 20 ms^{-1} . Yna, mae'n parhau i deithio ar y buanedd cyson hwn a, T eiliad ar ôl iddo stopio cyflymu, mae'n mynd heibio i'r pwynt B .
- (a) Brasluniwch graff cyflymder-amser ar gyfer mudiant y bws rhwng A a B . [3]
- (b) Darganfyddwch gyflymiad y bws. [2]
- (c) Darganfyddwch fynegiad yn nhermau T ar gyfer y pellter rhwng A a B . [3]
- (ch) Mae car yn gadael A 5 eiliad ar ôl i'r bws adael A . Mae'n dechrau o ddisymudedd ac mae'n teithio â chyflymiad cyson, maint 2 ms^{-2} . O wybod bod y car yn mynd heibio i'r bws yn y pwynt B , darganfyddwch y pellter rhwng A a B . [5]

TROWCH DROSODD

7. Mae'r diagram yn dangos pedwar grym llorweddol, meintiau P N, Q N, 25 N ac 80 N, yn gweithredu mewn pwynt.

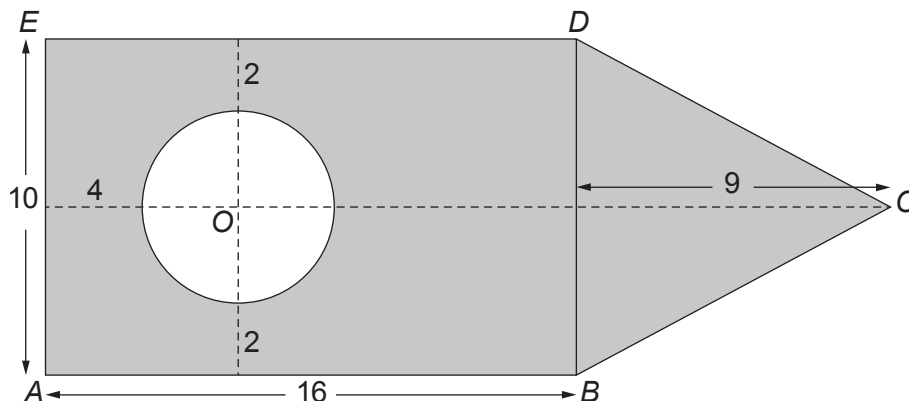

O wybod bod y grymoedd mewn cydbwysedd, cyfrifwch werth P a gwerth Q . Rhowch eich atebion yn gywir i un lle degol. [7]

8. Mae gwrthrych yn cael ei daflu'n fertigol i lawr o'r pwynt A â buanedd cychwynnol 2.1 ms^{-1} tuag at arwyneb llorweddol. Uchder y pwynt A uwchben yr arwyneb yw 4 m. Y cyfernod adfer rhwng y gwrthrych a'r arwyneb yw $\frac{4}{7}$.

- (a) Dangoswch mai buanedd y gwrthrych yn syth ar ôl iddo adlamu (*rebounded*) oddi ar yr arwyneb yw 5.2 ms^{-1} . [5]
- (b) Darganfyddwch y nifer lleiaf o adlamiadau (*bounces*) fel bod buanedd y gwrthrych yn syth ar ôl iddo adlamu oddi ar yr arwyneb yn llai nag 1 ms^{-1} . [2]

9. Mae'r diagram yn dangos lamina $ABCDE$ sydd wedi'i wneud o ddefnydd unffurf. Mae wedi'i ffurfio trwy ychwanegu darn trionglog BCD at ddarn petryalog $ABDE$. Mae darn siâp cylch, canol O , wedi'i dorri allan o $ABDE$. Yn y triongl BCD , mae $BC = CD$. Mae'r mesuriadau, mewn cm, wedi'u rhoi yn y diagram.

Darganfyddwch bellterau craidd mäs y lamina o AE ac AB . [7]

DIWEDD Y PAPUR